

Locuini'a Redactorului:

si
Cacelar'i Redactiunii:e in
Strat'a Moraviloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dinti' ngulari ai „Federatiunii“
Artic'i tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretiulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 16 d.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 3/15 iunie 1868.

Dupa unu anu anu, si trei lune si mai bine, de guvernare constitutionalu liberale, unguresca, care promitea ceriulu si pamentulu, ai potè asepta cu dreptu cuventu, ca poporele scapate de cat-nele absolutismului si asiediate sub unu guvern atâtu de fericiu! sè vina a constata unu progresu evidentu in tote; innaintare in cultura, usiorare in sarcine, aventu in bunastarea materiale si in tote binecuvântările libertății si vietiei constitutionali. Inse, amara insielatiune! in locu de libertate constitutionalu: absolutismu, in locu de imbunatatirea starei materiale: sapa de lemnu, in locu de miciorarea greutătiloru: inmultirea si crescerea acestora, in locu de progresu: regresu in tote. Eca acì, in câte-va trasure, rezultatulu multu laudatei guvernări constitutionalu ungurescu, am potè dice preste totu, fatia cu toti locuitorii tiereloru de sub asiè numit'a corona a s. Stefanu, dar' o dicemu numai fatia cu natiunea nostra, a cărei nendreatire intrece pre tote celelalte. Prescindendu, câ la croirea sortii nostre, natiunea romana s'a consideratu ca si candu nici n'ar' esiste, abstragandu de la ace'a, câ sub masc'a constitutionalismului, in innodatur'a de statu in care traimu, se trateza asta-di despre sortea natiuniloru si tiereloru dupa bunulu placu alu aliatiloru de la potere, — sè vedemu, dora vomu potè aflà aiurea, celu putienu, urme de constitutionalismu, dora vomu potè constata, in favorulu natiunei nostre, aiurea ce-va diferentia intre asta-di si inainte de ast'a cu 7 sèu cu 20 de ani.

Sèncepemu de la libertatea individuale. Fratii magiari ne-au absolvatu de a mai ilustra si noi starea acestei libertăți in Ungari'a si celelalte tiere de sub domnirea ungurescu; diurnalele ungurescu si interpelările facute de deputati unguri in dieta au demustratu lumei, pana la ce gradu alu desvoltarei a ajunsu libertatea individuale si in legatura cu acèst'a dreptulu de asociare sub constitutionalismulu ungurescu. Sè mergemu mai departe, sè alergămu prin cutare comitatu romanescu. Oficiali de susu pana diosu: unguri, cari si-batu jocu de limb'a romanescu, de care propriaminte in constitutionalismulu de fatia nice n'au lipsa, câ-ci nice cutare documentu vechiu romanescu aclusu la cutare cerere sèu cercare nu se primesce. Dacase mai afla pre unde-va câte unu notariu comunale romanu, se afla indata destule preteste pentru a-lu — departa, si are a se tienè fericiu dacu, pentru cutare fapta, care altui-a — ne'ntinatn cu peccatulu de a fi romanu — i s'ar' ascrie de meritu, nu este tramisu in puscaria. Ba constitutionalismulu ungurescu merge atâtu de departe, organele guvernului liberalu suntu atâtu de fideli intru esecutarea porunciloru nu scimu cui, in câtu dacu unu notariu romanu d'in cauza de morbu cere concediu pre câte-va d'ile, acel'a i se acorda numai dacu acelu notariu va petrece acolo, unde poruncesce domnulu vicispanu constitutionalu! (Vedi mai la vale casulu notariului Philimonu). Ori cum vomu luà lucrulu si ori câtu vomu cercà, pre langa tota bunavointi'a nostra noi nu potemu aflà intre absolutismulu nemtiescu si constitutionalismulu ungurescu alta diferentia, de câtu, in casulu celu mai bunu atât'a, câ totu ce a fostu atuncinemiescu este acum ungurescu. Câ-ci numai nu stă constitutionalismulu in ace'a, ca sè aibi 20 de ministri in locu de 10, sè platesci 3 fl. dare in locu de 2, sè aibi una dieta, care se inverteca una masina dupa voi'a acelor'a cari nu respecta alte interese de câtu cele a le impleri vanitateru loru? Dora numai nu vei dicea câ traesci in vietia constitutionalu, unde majoritatea poporeloru, unde in specie una natiune de trei milioane se neconsidera totalminte in favorulu unei fracțiuni ajunse la potere?! Si totu-si, minunea mi-

nuniloru, guvernamentalii, foiele platite, unu lingău de la „Esti Lap“ se mira câ pretindemu drepturile natiunei nostre, ba ne intreba câ cum si vorbimu noi de drepturi de a le nostre, „câ-ci totu strigămu câ n'ave-mu, dara fiindcâ vorbimu de ele, se vede totu-si câ ave-mu drepturi“ — asculta acolo! intieptiune unguresca! Dar' dieu, avemu drepturi ca si voi, câ-ci drepturile natiuniloru nu se impartiescu d'in pomana unguresca, ele suntu proprie a le natiuniloru, neprescriptibile si nu potu perì de câtu de odata cu acele natiuni, ele potu fi inse usurpate, si acì este totu necasulu, dle Urhazy sèu care ati scrisu acea minune in „Esti Lap.“ Nu cersămu noi drepturi de la voi, pretindemu numai sè ni se recunosca ace'a ce ni se denega cu forti'a, pretindemu totu ace'a ce pretindetu voi ca natiune, si pana candu nu ni se va recunosce, ace'a, ce trebuie sè ni se recunosca, nu va fi pace in tiera. In dar' ve veti bate capulu, a trecutu tempulu usurpăriloru, asta-di nu se mai lasa nice una natiune s'o porte toti trasi — impinsii de nasu. Caus'a nostra va triumfà in butulu toturoru opintiriloru vostre malitiose, si fruptele cerbicii vostre le veti gustà numai voi.

Una scire electrica ne incunoscintieza demisiunarea ministeriului Bratianu si incredintiarea lui Costaforu si Plaginu cu formarea noului cabinetu. Si pana ce vomu trage informatiuni mai de aproape constatămu cu dorere nemultiemirea, ce o simțimu pentru neconstanti'a fratiloru nostri de d'in colo.

Caus'a asasinarei principelui Mihailu inca nu e cunoscuta. Se crede totu-si câ d'in motive politice s'a comis acestu crima infricosiata. Cercetarea se urmeza cu cea mai mare rigore. Ministrulu de resbelu au adresatu câtra armata una procliamatiune in care areta de urmatoriu in tronu pre nepotulu principelui asasinatu: Milanu Obrenovicu, carele abiè e de 13 ani. Se asepta mu votulu scupcinei (dietei) care se va intrunì pre 2 iuliu a. e.

Pest'a, 10 iunie 1868.

Nu e lucru necunoscutu, câ in un'a d'in siedintiele trecute ale dietei de aici, am fostu facutu o interpelatiune pentru abuserile ce se facu cu celu mai delicatu si celu mai discretionabilu secretu alu epistoleloru. — Se scie si responsulu ministeriului respectivu; responsu ce tota lumea pote vedè, câ nu pote fi indestulitoriu; pentru câ pre candu dlu ministru a diu, câ nu scie de astu felu de abuseri, dar' va cercetà lucrulu, nu a diu câ este aplicatu a emite ordinatiune ca abuserile sè incete.

Dar' nu vreu sè me ocupu de responsulu dlu ministru, ocupe-se escelinti'a sa, si acei-a cari i-au aplaudatu responsulu, si căroru, fiindu fètulu loru, singuru e respunditoriu!

Vreu numai a face cunoscutu onoratulu publicu cetitoriu, cumu diurnalele magiare mai tote fàra distingero de colore impingu si tragu acea interpelatiune, fiesce care dupa cumu i vine mai bine la socotela, si fiesce-care dupa poterea stomacului sèu, precumu pote mai multu sèu mai pucinu sè consume d'in pilulele amare ale receptului medicalu.

Se insemnămu inainte de tote, câ nici unu diurnalu magiaru n'a reprodusu motivele, pe cari amu basatu interpelatiunea; neci unu diurnalu magiaru n'a publicatu cuventarea, in care amu motivatu cu fapte a mana interpelatiunea mea. — De altuminterea acèst'a e manier'a loru, maniera de seductiune. Scimu d'in trecutu, câ aceste diurnale n'a publicatu nici o cuventare a deputatiloru romani ori de alta natiune, cari cuventări nu le-a venitu la socotela loru; ci a publicatu numai responsurile sofisticate ale contrariloru aceloru deputati; celu mai bunu metodu de a-si acoperi slabitiunile, si de a tienè in ratoceiro pe publiculu loru cetitoriu.

Bine; dacu cugeta diurnalele magiare, câ acèst'a e calea luminarei si capacitatei reciproce — apoi placa-le, merga pe acèsta cale; noi nu li vomu stà in contra, pentru câ si vrendu, nu li-amu potè, dar' celu pucinu unu simtiu de compatimire nu ne voru potè refusa.

Diurnalulu magiaru „Pesti Hirnök“ d'in 6 iunie a. e. intr'o corespondintia particulare d'in Pest'a 4 iunie a. e. tracteza in specie de interpelatiunea mea de sub cestune.

Si ce dice acestu corespondinte? Dice câ „Romanii

d'in ce in ce se areta in fatia mai placutasi mai placuta; dovedesce acèst'a, malitios'a interpelatiune a lui Borlea, in siedinti'a d'in 4 iunie.“

Va sè dica o interpelatiune basata pe fapte e malitiosa in ochii dumniatoru. Si pentru ce? Pentru câ spuneti-o dreptu, adeverulu ve dore si ve siede bine a-lu botezà de malitiosu, câ-ci asià sunteti invetiati; era romanii, ati voi, sè arete fatia placuta, sè taca si sè taca, sè suferu si sè suferu in perpetuum.

„A interpelà pe guvernulu magiaru responsabilu si constitutionalu in modu atâtu de tendentiosu si vatematoriu, este in contra cuventintiei parlamentari. Totu casulu tienendu-sedesfera administrativa, dlu Borlea ar' fi trebuitu ca acolo sè merga mai antâiu, si numai dacu acolo nu i-ar' fi potutu servi cu desluciri indestulitorie, atunci sè fia bufnitu interpelatiunea sa contra ministeriulu in dieta“ — dice corespondintele lui „Pesti Hirnök.“

Sè-mi ierte dlu corespondinte dacu i voiu spune, câ n'amu sè inveti de la dumniului, ce este cuventinti'a parlamentare: mai multu ar' avè sè inveti dumniului ce este cuventinti'a diurnalistica si sociale, dupa-ce nu credu sè cunosca cuventinti'a parlamentaria; era tendentiositatea si vatemarea este o calitate eminenta a domniei sale, proba intregulu sèu articlu. Dar' fiesce ministeriulu e responsabilu, e constitutionalu, si a-lu interpelà pentru abuseri in fapta, nu pote fi de câtu vatematoriu si tendentiosu — asià argumenteaza in logic'a sa neresponsabilulu corespondinte d'in „Pesti Hirn.“

„Sè fiu cerutu desluciri pe cale privata.“ Pricepu, forte pricepu. Te cunosc puiulu intunerecului. — Ve feriti de publicitate; voiti incuisitiuni secrete. Si apoi ce s'ar' fi ajunsu cu cererea deslucirii private? Acea ce amu ajunsu si cu interpelatiunea. — Câ vomu face, câ vomu cercetà câ, câ si nu sciu inca câte câ; dar' in fine, câ acèst'a s'ar' incalci astu felu in câtu neci dlu corespondinte n'ar' pricepe nemica d'in elu, si in urma ar' fi rezultatulu nimica, precum va resultà si dupa interpelatiune; pentru câ cunoscemu cum se facu astu-felu de cercetări. — Cu interpelatiunea celu putienu amu constatatu unu reu, ce s'a intemplat nu numai mie, ci si altoru mai multi, si s'a intemplat sub laudatulu guvernulu responsabilu si constitutionalu.

Corespondintele dice mai departe: „câ epistolele au potutu fi reu sigilate, sèu copert'a a potutu, fira.“ Eca o apucatura incuisitionale, pare câ chiar' dlu corespondinte singuru are se face incuisitiunea, atâtu de bine se precepe la apucaturi, ce ducu la resultatulu de a descoperi, ci de a acoperi fapta. — Dar' n'amu pusu epistol'a pe mes'a casei asià cum amu primit'o de la posta, n'a veditu toti câti au voitu, câ ace'a epistola a avutu si coperta buna si a fostu si bine sigilata, si câ chiaru pe langa sigilulu trimitatoriuului, charti'a a fostu rupta de mana omenesca — câ d'in intemplare astu-felu nu s'a potutu rupe — unde a fostu copert'a lacerata in altu locu? Cum a potutu fi rea, sèu epistol'a rèu sigilata?

„Pote continua corespondintele — Dlu Borlea numa cu astu-felu de omeni stà in corespondintia, cari nu suntu inca dedati la scrierea de epistole, si inca si mai putienu dedati la copertarea si sigilarea loru.“

„Mi-ar' placu a potè presupune, câ dlu corespondinte glumesce; dar' vedu câ in malitia e pre seriosu, altumintere nu l'asiu potè crede capabilu de a afirmà acea, despre ce si d'insulu ar' trebui sè rida, si in adeveru ar' si ride, candu i-o ar' spune altulu. Sè scie inse, dacu nu o a sciutu pana acum, câ io servescu ca oficialu de ani 18, si câ acel'a, de la care mi-a venitu epistol'a de subu cestune a servitu asemene ca oficialu ani peste 20, si atâtu io câtu si acestu-a amu manipulat si bani oficiali, tramitendu-i de la unu oficiu la altulu sèu la privati si asià a trebuitu si trebuie sè fimu bine dedati atâtu cu scrierea corespondintiloru, câtu si cu copertarea si sigilarea loru.

Si afirmarea de mai susu a corespondintelui inventiosu si malitiosu inca e o eclatante apucatura, pentru ca cercetarea sè nu duca la adeverat'a descoperire a faptului.

„Câ violarea epistolei nu s'a facutu prin vre-o politia secreta, se vede si de acolo, câ oficiulu postale fàra necio genare si-a pusu pe ea stampiliulu oficiosu; si atâta ar' potè vedè ori cine câ dacu cabinetulu negru ar' amblà de bratiu cu parlamentarismulu, si epistolele ar' trece prin censura politiale,

atunci desfacerea aceluia nu o ar' execută atâtu de neghiobesce, în cătu aceea sê se pota observă."

Frumosa doctrina si acest'a a domnului corespondinte; si morali si mai frumosu. Pare că si-a propusu a pune în gur'a respectivilor vinovati tote respunsurile, cu cari sê si-acopere vinovati'a.

Inse chiar' aceea, că post'a a pusu, precumu dice corespondintele, stampilulu (noi credemu că aci întielege sigilulu) pe epistola, este metodu celu mai aptu pentru a seduce si a face, ca omulu sê nu creda, că s'a comisu în adinsu violarea de epistole, si asiă nu mai e de lipsa, ca cabinetulu negru sê amble de bratiu cu parlamentarismulu (audi colo, cabinetulu negru de bratiu cu parlamentismulu! — frumosu conceptu alu dlui corespondinte despre parlamentarismu) pentru ca rum-perea epistoleloru sê nu se face atâtu de neghiobesce.

„Ne-ar' veni voia — dice corespondintele mai departe, a presupune, că bocliculu (bak lövés) de interpelatiune nu s'a facutu atâtu în interesulu secretulu scrisoriloru, cătu mai vertosu pentru ca sê aretela lume, că guvernulu magiaru sub scutul libertatii întrebuintieza tote midilocele nedreptre întru radicarea poterei sale."

Dlu corespondinte pote presupune ce si cătu va voi: numai un'a nu pote presupune, că adeca în presupunerea s'a ar' fi infalibilu. Eu d'in parte-mi n'asiu voi sê presupunu, că guvernulu magiaru, sê ori căruu altu guvern, i-ar' potè succeda a întrebuintia lungu timpu medi-loce nedrepte pentru radicarea sêu sustinerea poterei sale.

De altminterea, io n'amu acusat guvernulu, io amu cerutu numai deslucire; pentru aceea dlui corespondinte nu stă chiar' bine a face pe denunciantele.

Dar' lucrulu — continua corespondintele — „a trebuit terăitu naintea parlamentulu, ca sê pota aretă, că n'ai ce te miră de tendintiele separatistice ale dacoromanticiloru (dacoromanticusok) ardietori de entusiasmulu blasianu, atătiatu de suflarea d'in Bucuresci, candu ministerulu responsabilu magiaru neci aceea nu pote inpedecă, în cătu epistolele lui Borlea rēu copertate, si rēu sigilate sê nu se desface, sê nu se violeze. — Firesce cu o natiune, care suferu astufeliu de guvernulu nu pote trai în amicitia! — Si precumu se dice clas'a de josu pote fi gata la mai multe interpelatiuni de aceste placute, pentru că, ved' bine, că vine principele Napoleonu, naintea căruia trebuie aretatu, că pentru ce talerii prusesci si rublele rusesci au mai multa potere amagitoria naintea magiloru d'in Romani'a (ungurulu tendiosu dice havasalföld) de cătu are libertatea constituțională eluptata prin magiari."

Amu tradusu acestu pasagiu întregu, pentru ca sê se veda, cumu argumenteaza magiarii la ori ce lucru, unde le lipsesce ori ce altu argumentu. Acest'a e nota stereotipa la ei, care totu de una o canta, candu n'au alt'a. Suntemu inspirati d'in Bucuresci, suntemu dacoromantici, avem tendintie separatistice; capetămu si lucrămu cu taleri prusesci, cu ruble rusesci si cu, ce mai sciu io, ce felu de taleri si ruble; suntemu mai amagiti de aceste, de cătu de libertatea constituțională (?) magiara. Eca argumentele magiare reproduce la tota ocaziunea, de câte ori si romanii si-ceru si pretindu libertatea lor, libertatea romanesca, — ba si atunci, candu unu deputatu romanu cu argumentu, care se pote prinde cu man'a, cere numai deslucire de la ministerulu responsabilu. Argumente, cari nu numai că nu sunt basate neci pe o fapta, ci despre care singuri acei-a, cari le întrebuintieza, suntu prè convinsi, că suntu scorniture numai si apucature tendintiose si cari de a tâte-ori au fostu refranse. Dar' totu indaru, că-ci ei viseza totu taleri prusesci si ruble rusesci! ei, în daru, se cine-i flamandu, pana i-e în gandu, dice romanulu. — Noi, bata i amarulu de taleri si ruble, neci fati'a nu le-amu-vediu-o; pote D. vostră, cu bun'a manipulare a posteloruveti fi datu de vreo epistola incarcata cu astufeliu de mana ceresca, fiti buni, aretati-ni-o si noue, ca sê-i cunoscemu macaru fati'a.

Dar' vine principele Napoleonu, si elu inca se va convinge despre adevèrulu (?) asertiuniloru vostre. Dati, mergeti si informati-lu, nu cumva sê treca pe aici si sê nu se convinga despre mintiunile, ce de atăt'a timpu bucinati prin foile vostre.

„Suntu, cari credu si acea (ore crede-o si corespondintele?) că tota interpelatiunea numai pentru aceea s'a facutu, ca sê se pota convinge că ore, danduse ocaziune, potere aru riscă în epistole nesce conspiratiuni secrete, proclamatiuni, si invoiuri secrete."

Talentulu inventiosu alu corespondintelu este de admiratu. Trebuie, că pe candu astfeliu de epistole se stracorau în tiera de cătra refugiatii magiari, le va fi vedindu si d'insulu desfacendu-le, si de aci i va fi remasu în memoria inventiunea de mai susu. Ci noi admirămu si fin'a, ba nu, rafinat'a maniera, ce o dovedesce în modu de calumnia.

Aci corespondintele gata cu mine, si se întorce cătra deputatulu Madarász; — io inca asiu potè fi gat'a pentru totu deauna cu dumnilui. Vreu numai sê-i aretu minunat'a

consecintia logica, ce dovedesce în pasagiulu referitoriu la Madarász.

Corespondintele dice:

„Mai interesantu a fostu, că întru aপরarea lui Borleas'a scolaru Iosifu Madarász; se vede, ca dlu Madarász a uitatu, că la 1848 nu partit'a lui Deak, terorizata pan' la minoritate, a fostu aceea, care a incredintiatu pe consangenule d'enumeralu Dlu Madarász, pe famosulu ministru d'in Dobritinu, ca sê infiintieze unu cabinet noir, care sê se ocupe cu desfacerea si spionarea epistoleloru — ci guvernulu lui Kosuth a fostu acela, si a uitatu că acestu cabinetu sub imediata inspeptiune a diamantulosulu Dnu M. asiă spargea la epistole ca ouele rosie la pasci."

Frumosa descoperire a unui secretu publicu; dar' si mai naiva deductiune; si inca si mai virtuosa aপরare a ministeriulu actualu.

Adeca nu ministerulu esitu de sub' ariplele Dlu Deak, ci ministerulu lui Kosuth a fostu, care a facutu institutiuni anume pentru frangerea epistoleloru; ca si candu atâtu unulu cătu si celalaltu n'ar' fi sêu n'ar' fi fostu magiaru, si ca si candu ministerulu actualu n'ar' stă pe bas'a aceluor legi, pe cari a statu ministerulu lui Kosuth, si ca si candu unulu ca si celalaltu n'ar' avè totu aceea si intentiune, în cele mai multe privintie!

Crede-mi, istetie corespondinte, că, dio, nu i-o amu comisu boclicu cu interpelatiunea mea, ci Dta cu acest'a naiva descoperire, despre care pote fi că unii pan'acum nu au sciutu nemicu.

Aci inse corespondintele are tendintia de a negri pe Kosuth, ca asiă sê radice nimbulu guvernulu de acum. N'amu nemicu în contra. Pentru noi Kosuth ca si Deak, si Deak ca si ori care partia magiara. Compatimim numai guvernulu, că astu-felu de argumente naive si nelogice se folosescu întru aপরare lui, — nu sciu ce va fi cugetatu Dlu ministru respèptiv dupe cetirea acestui famosu articlu d'in „Pesti Hirnök", si în cătu s'a bucuratu de acest'a aপরare minunata, — dar' i-o dupe cetirea pasagiulu d'in urma aducendu-mi a minte de vechiulu proverbiu amu esclamatu: „Feresce-me Domne de amici prosti si neghiobi, că-ci de inimici me voi aপরă eu!"

În urma insemnu, că „Pesti Hirnök", de candu esiste, de atâte-ori si-a schimbatu colore, de câte ori s'a schimbatu si guvernulu, si totu de aun'a s'a scolaru întru aপরare guvernulu domnitoriu; guvernele ce voru urmă cestui de acum, potu fi sigure de spriginulu lui „Pesti Hirnök."

Aprigu si constantu diurnalu!

Sigismundu Borlea.

Oradea-Mare, 8 iuniu 1868.

Domnule Redactoru! Totu am acceptatu sê vedu în stambululu dtale diuariu atare raportu despre siedinti'a publica a societăti de leptura de aice. Inse insedaru. D'între atătia juni romani, căti se afla aice, nu s'a gasitu neci unulu, carele sê tramita nescari impartesiri si pentru foiele nostre nationale. Destulu de reu. Deci ca si cetitorii acestui diariu sê aiba cunoscintia despre decursulu acelei siedintie publice literarie, vinu a vi tramite eu câte-va schitie.

A trei'a di de Rosalie sér'a dupe siepte ore sal'a cea mare a otelului „arbores verde" eră indesuita de romani adunati si d'in cele mai indepartate locuri spre a assiste la acest'a festivitate nationala. O frumoasa cununa de domne si domnişiore inca onoră cu presinti'a sa conferinti'a juniloru nostri. Cam pe la 7 si diumetate se infatşiă si dlu episcopu Iosifu Popu Selagianu si fu salutatu de corulu vocalu alu alumniloru seminaristi. Afara de dlu episcopu mai asistara si câti-va canonici, protopopi, preoti, dirigatori, advocati si alti inteliginti în numeru mare.

Productiunea se începè la 7 si trei patrarie cu unu „cantu saluatoriu" cantatu de corulu vocalu alu tenerimii seminaristulu domesticu.

Dupe acest'a se urcă la tribuna conducatoriulu societăti dlu Iustinu Popfiu si prin unu discursu meduosu, bine-simtitu si binerostitu deschise siedinti'a. Aplause sgomotose si sincere achiamatiuni de complacere respusera cuvintelorubravului profosoru.

Urmă „mersulu lui Mihai" executatu de orsiestrulu tenerimii cu multa precisiune, care si facu sensatiune mare. Dupe acest'a Elia Traila dechiamă posesi'a sa intitulata „o fantoma." Poesi'a, modulatiunea tonului, gesticulatiunea, tote fure bune si nimerite, deci publiculu aplaudă cu multa placere.

Urmă o disertatiune interesanta snb titulu „Lips'a unui institutu romanu pentru educatiunea fetelor în Oradea-Mare," rostita de autorulu Asentiu Garta. Întru adevèr lips'a unui institutu pentru fete în Oradea-Mare e mare, de aceea gratulămu junclui disertante, că a indegetatu acest'a cestiune vitala si forte ardietoria pentru victi'a nostra sociala-nationala de aice. Publiculu întimpină cu aplause sgomotose pre junele oratoru, si deosebitu mi-placea multu sê privescu damele aplaudatorie. Chiar acuma audu, că disertatiunea acest'a se va publica în „Familia."

„Cantulu nationalu" executatu de corulu vocalu escită aplause frenetice si corulu fu pofitu a-lu repeti.

Incetandu aplausele Ales. Lucaciu dechiamă cu succesu

poesi'a lui And. Muresianu intitulata „Viersulu unui romanu."

„Cavatin'a d'in oper'a Ugo conte di Parigi" inca sceră aplause.

Urmă trilogulu despre posesi'a romana populara, compusu si predatu cu istetime. Eu d'in parte-mi asiu fi doritu, ca fia-care persona a trilogulu sê fia reprezentatu câte unu ramu a-lu poesiei populara, d. e. unulu celu eroicu, altulu celu comicu si a-lu troile celu de amoru.

„Suvoniera Romei" cantata prin corulu vocalu fu pies'a cea de pe urma în programu.

În pauza dlu Paulu Draga, membru on. alu societăti, declamă între aplause posesi'a lui Teutu intitulata „Ingratul."

Apoi urmă partea a dou'a: Academi'a limbistica a alumniloru seminaristi. Orsiestrulu execută „Mersulu lui Hunyady", — Ignatiu Szilágyi dechiamă „Limb'a romanesca" de Sionu, — Stefanu Venteru dechiamă forte bine posesi'a lui Petöfy „Ladislau Hunyady, — publiculu, deosebitu celu magiaru aplaudă cu entusiasmu si onoră pe dechiamatoriu cu buchete de flori, — dechiamatiunea germana si cea franceza succesera asidere indestulitoriu, — canteculu „Ros'a de Craiova" facu sensatiune mare, — dechiamatiunea italiana storse aplause binemeritate, — posesi'a „Fratiloru sê ne unimu de Iosifu Vulcanu, dechiamata cătu se pote de bine prin L. Jerne escită la fia-care strofa entusiasmu si aplause prelungite, si la fine autorulu poesiei, carele se află chiaru de fatia, fu chiamatu pe tribuna între vivate insuflite, — în urma orsiestrulu execută pies'a „trei floricele", si conducatoriulu incheiă siedinti'a prin o cventare, în care publiculu aplaudă mai alesu pasulu unde atinse lips'a unui institutu pentru fete. Spre inchaiare corulu insotitu de orsiestru cantă „Destepta-te Romane!" Dupe aceste publiculu esit în chiliele laterale aducandu vivate întreite dlui canonicu Ioanu Popu si dlui Iustinu Popfiu, caror'a li detoria sêra acest'a.

Peste putinu timpu sal'a se strafomă pentru localitate de balu, care dură pana demaneti'a.

În fine amintesc, că d'între magiarii d'aice au participatu multi.

Unulu de la sate.

Aradu, 12 iuniu 1868.

Documinte d'in constituționalismulu magiaru.

Am potè pe tota diu'a, ma pe totu minutulu a aretă, a ne plange pe calea acest'a, despre nedreptătile fratiloru de la ocarmuire, despre nerespeptarea romanului si a intereselor lui nationale, — am potè dà onoraturu publicu pe fia-care momentu date despre o politica corupta în administratiunea presinta, am potè face o carte întrega despre fatiarniciele nenumerate, ce le comitu cei de la potere, cei ce suntu chiamati a ocroti comitatulu acest'a; dar' speranti'a că unu sistemu atâtu de depravatu, unu sistemu ce-si are de contrari chiaru si pe fauritorii sêi primitivi, unu sistemu, pe care l'au parasitu tota grati'a poporeloru si-lu sustienu numai acei-a, ce suntu cu manile pe masin'a fauririi lui, — nu pote sustă îndelungatu, ni dice că e de prisosu ca sê-lu atacămu noi mai adeseori, de prisosu pentru că elu este atacatu, în esistinti'a sa de factori cu multu mai puternici, de natiuni întregi, care suntu infalibili în credinti'a si politic'a loru naturale.

Nu voimu dar' a trece la analis'a releloru infipte prin dualismulu austro-ungurescu, neci a espică stadiulu la care s'au suitu acele-a pe stindardulu lui, că-ci acelea le-am vediu descrie cu fia-care ocaziune în cartea cea eterna a diaristiceci adevèratu nationale; — ci ca provincialisti ne vomu margini la unele date constituționale (!), d'in comitatulu nostru, d'in care onor. publicu va potè judecă, pana unde a ajunsu efronteri'a unoru individi, ce traescu si stau sub scutul dualismo-absolutismulu magiaru de acum.

În cerculu Pecichei, dupe ce se lasara în iun. 1867 furtunile cele grele dualistice peste toti acei romani, cari cutezara a nu votă pentru candidatulu guvernulu, dupe ce doi invetiatori ingronati cu familie, doi teneri absoluti fusera inchisi chiaru pe serbatorile Rosalielor, dupe ce vro 16 insi d'între inteliginti romani fusera trasi pe la tribunalulu criminalu si vro 80 omeni portati la ascultare, parte la Pecic'a, parte la Aradu; dupe ce au facutu tote probele, chiaru si cele mai aspre de terorizare, fără a fi sositu la rezultatulu doritu, — dupe ce se mantuirea toti d'in criminalitate, si se documentă că nu suntu romanii, respeptive partit'a philimoniana caus'a bataiei, — se vede a fi incetatu tota caus'a de a mai persecută si teroriză pe romani, ne cugetămu a fi lenisciti; inse ne am insielatu, ca totdeun'a, de câte ori am presupusu, că fratii magiari se voru tred' d'in bettea dorulu de suprematisare.

Presimtiulu si precautiunea fratiloru magiari de a pregati poporulu, ca sê se apropie cu cutremurulu recerutu de ei la alegeri'e venitorie, i-au indemnatu a se ingrigi de timpuriu, a fi precauti fatia cu alegatorii acestui cercu; — deci au rezervatu o petitiune subscrisa de mai multi alegatori d'in cercu data ministeriulu mag. inca în anulu trecut pentru stramutarea loculu electoralu, ca cu ace'a sê mai terorizeze odata pre romanii de aici, sub titulu, că ar

prinde vatemări personali a comit. supremu, a ju-
cercualu si a postului presedinte alu comisiu-
de votisare. Rogarea acc'a, dupa cum s'au dîsu
fostu data in iuniu 1867 si numai in lun'a maiu
in an. curinte pre timpulu lucrului, pre timpulu
lu mai folositu la economi'a rurala fusera chiamati
menii la ascultare criminale prin renumitulu incuri-
de la Pecic'a, carele prin inchiderile facute au
scigatu testimoniu intregu despre rar'a desteritate
a potè dresà o turma de chinezi séu otentoti, ér'
candu de a guvernà pre unu poporu blandu, cu
conoscintia de sine, cum e romanulu.

Totu la terorizarea acést'a contribuì si diet'a
care ordinà incasarea speseloru de 252 fl.
de la caletoriei si diurneloru faimosului domnu
Véghsö, care ordinatiune abià ajunse la
statu, pana ce sé si tramise prin cercu spre a se
de la alegatorii cari subscrisésa protestulu.
Alte cause stau cu anii, altele, ce le vinu bine la
le implinescu indata, altele le rezerveza pen-
reasiuni bine nimerite, — si tote aceste-a se facu
scutulu patriotismului, sub paliulu dualismului
si masc'a fratietatii.

Totu in Pecic'a, in anul Domnului 1868, si alu
de alu oarmuirii dualistice, s'au intemplat, câ vi-
omitele primariu (magiaru) sub nr. 414 presied.
datu concediu de siese septemane domnului N.
domnu notariului primariu d'in Pecic'a si cu acea
presiune prea constitutiunala: câ „daca numitulu
va sustienè in Aradu pe tempulu concediului,
nici acel'a i se va retrage indata“ asemene: „câ in
scelari'a notariala séu nu remana, sé nu fungeze,
ca privatu, neci ca incredintu Nicolae Christia-
ci ca acel'a sé fie prin pretorele cercualu inde-
scutulu totalminte de la atare functiune in cas'a co-
muna.“

Alta s'au datu totu atunci cu demandare: câ
cari comunali sé nuse departeze d'in comuna neci
24 ore fâra seirea szolgabiroului.

Scimu cu totii, câ comunele au dreptu a si ale-
notarii séi in tempu constitutiunali cu votu liberu si
comitete legali; daca comunitatea si-alege si pla-
notarii séi d'ins'a e chiamata a prinde respun-
de la acesti-a, si dirigatoriile administrative nu
neci unu amestecu in afacerile, ce se tienu strinsu
comunitati si de suer'a acestor'a — dar, se vede
tote, câ dualistii voiescu a se estinde chiaru si
a dispune peste cauzele cele mai merunte si ne-
scamate, asià câtu e temere câ in viitoriu va tra-
de chiaru si pentru cuinele romaniloru spaiscetlele
va aflà de lips'a camerariulu si bucatariulu
Y.

Transilvani'a.

Petitiune

*Formula Maiestatii Sale ces. reg. apostolice in 31 de-
cembrie 1866 pentru sustinerea si apărarea autonomiei
si principatu alu Transilvaniei, redeschiderea die-
ta continuarea lucrârilor ei. Insocita de 37 plenipo-
tintie cu 1493 subscriptiuni.*

Maiestate cesaro-regesca, Pregratiose Imperate si Domne!
(Vedi nr. tr.)

Transilvani'a suferè mai alesu pentru cerbic'a
si partite mici, care inca totu se mai inganfa cu
rogativele sale natiunale. Acésta partita imbui-
de ambitiune falsa a fostu in timpulu trecut
merdata cu totulu prin favorâri nenumerate, cu
fusesse incarcata si a fostu intarita prea peste
sua intracit'a sa parere, ca si cum ea ar fi unic'a
capa a tronului si singura capace de a guvernà.
E multiamita penrru tote acelea bunetati ea intre-
si opusetiunea nu atâtu de vreunu principiu, de
se au fostu totudeuna si preste totu, ci mai virtosu
si sistematica.

Acea seria forte importanta de unspredece pro-
prietari regesci, pe care Maiestatea Vostra ati bi-
nunci ale anucià prin cuventulu Vostru de tron
in iuliu 1863. apoi atâtu pe acelea, câtu si mai
si alte câte-va a face sé se asterna dietei in
si sunt alese in adeveru cu mare intieptiune
si inspirate de adeverat'a amore a parintelui patriei.
si temeuri greu cumpenitorie, d'in care se pote
cheia, cumca nu numai romanii si sasii, ci si par-
a cea mai mare a poporului magiaro-secuiescu si
si fericirea sa de la codificarea si punerea in lu-
re a acelorlu legi; chiaru si repetit'a participare a
si guriloru si a secuiloru la alegerile d'in an. 1863/
si arese acésta afirmare.

Intr'aceea d'in o mare disgratia tote acestea au
si scutitu sé se intemple cu totulu altmintrea. Progra-
si asiè numitei partite a baronului Niculea Veselè-
si cunoscuta de ani treidieci, suna intre altele: A
si regimului atâtu in bine câtu si in reu opusetiune
si sistematica, pentru ca in diet'a transilvana nici odata
si se pote infintia vre-o lege salutara. De la an.
si incoce acestu scopu fu gonitu in tote dietele
si transilvane cu o constantia fâra esemplu si in partea
si mai mare fu si ajunsu. Acea partita voisce a con-

stringe prin acést'a pe regimu, ca fusiunea Transil-
vaniei cu Ungari'a sé o conceda, ba tocma sé o pro-
voce elu insu-si; éra neintemplanu-se acést'a, atunci
s'ar' ajunge de siguru incai cela-laltu scopu, câ adeca
ar' potè infatiosià pe regimu ca ostilu asupr'a tieriei,
ceea ce in adeveru de câte-va ori i-a si succesu. In
acestu modu tier'a in totu decursulu vecului alu 19-
lea fu retienuta de la orice progresu, ca si unu Bri-
reu ferecatu in lantiuri.

Cu ochii lacrematori se roga preamilitu sub-
semnatiu si comitentiu loru, ca Maiestatea Vostra sé
scapati marele Principatu alu Transilvaniei d'in to-
tal'a decadintia. Calea câtra liberarea tieriei si a ce-
loru doue milioane ai séi se pote deschide dupa prea
umilit'a parere a subscriiloru numai prin preanalt'a
sanctiunare a legii electorale d'in anulu 1864 si prin
conchiamarea unei diete noue pe temeulu acelei-a.

Transilvani'a nu pote asteptà, ea inse nici câ
are trebuintia de asteptare. Referintiele sale câtra
coron'a ungresca nu mai receru alta regulare, ace-
lea sunt regulate de multu prin legile fundamentale
restatorite prin nalt'a diploma d'in 20. octobre 1860.
Éra Transilvani'a apucase a-si regulà si referintiele
sale câtra monarchia. Acésta tiera a Maiestatii Vostre,
cea mai importanta d'in tote câtra resaritu, acésta
fortarctia naturala a imperiului are trebuintia impe-
rativa de restaurare in lantulu séu, éra acestu
scopu inaltu se pote ajunge numai prin redeschide-
rea activitatii sale in legislatiune intre miehiiunele
proprii sale autonomie statorite prin legile funda-
mentale.

Activitatea dietei transilvane nu ar' fi in stare
de a impedeà intru nimicu acea „invoire libera“
preveduta in preanalt'a patenta d'in 20. sept. 1865
cu privire la „pertractarea comuna a celorlu mai nalte
probleme de statu.“ Ide'a fundamentala respicata in
preanalt'a diploma d'in 20. octobre si care in 20. sep-
tembre 1865. fù prochiamata d'in nou si cu soleni-
tate de pre augustulu tronulu alu Maiestatii Vostre,
sub nici o impregiurare nu pote fi alterata prin o
dieta transilvana. Éra decum-va in legea des pre
representatiunea imperiului s'ar propune
vre-o modificatiune, care „s'ar potè incape cu stabili-
tatea, unitatea si cu pusetiunea suverana a imperiu-
lui“, apoi pentru unu casu fericitu, precum ar fi ace-
st'a, Maiestatea Vostra ati binevoitu a Ve rezervà, ca
„resultatele pertractârilor se le propuneti represen-
tantiloru legali ai celorlu alte regate si tierie, pentru
ca sé primiti si sé apretiatu votulu loru totu asiè de
ponderosu.“ Deci indata ce supunemu, cumca ma-
rele Principatu alu Transilvaniei nu pote fi sacrifici-
catu la acea „invoiera libera“, adica acésta tiera nu
pote fi despoiata de autonomi'a sa statorita tocma in
urmarea libereloru sale invoicele d'in anii 1692, 1722
si 1744 si in prea naltulu cuventu de tronulu d'in 1.
iuliu 1863 confirmata d'in nou, apoi suntemu in
dreptu a si sperà, cumca resultatele pertractârilor
se voru propune si reprezentantiloru acestui mare
Principatu alu Transilvaniei, precum s'a intemplat
acésta cu celelalte acte de statu mai anume in anii
1744 si 1863.

Intr'aceea dupa tote semnele câte se areta, acea
invoire ferbinte dorita se va mai amanà multu, pen-
tru câ asiè numit'a cestiune ungresca stà asta-di
tocma pe punctulu, unde stetese ea in aprilu 1861.
Deci pana una alta diet'a transilvana ar' potè reapucà
firulu activitatii legislative tocma acolo, unde acel'a-
s'a curmatu in 1 septembrie 1865 intr'unu modu sur-
prindietoriu. D'in 11 proiepte de lege de la a. 1863
au mai remasu inca siette neterminate, si proieptulu
de lege substernutu in anulu 1864 „pentru folosirea
celoru trei limbe ale tieriei in afacerile publice ofi-
ciale“ mai astepta dupa prea nalt'a efectuire, pre
candu intr'aceea limb'a romanescă in restimpu
de unu anu fù respinsa mai de totu d'in afacerile
oficiale.

In ce stare se va fi aflandu asta-di justiti'a si
administratiunea in marele Principatu alu Transilva-
niei, s'ar potè cunosce d'in susu insemnat'a activitate
a desu memoratei opusetiuni.

Planulu adeca este proieptatu de multu, dupa
care locitorii transilvani se ajunga acolo, in câtu se
li se uresea d'in sufletu de propri'a justitia si guber-
nare si sé fia constrinsi inca si in modulu acést'a ca
sé-si caute scaparea loru in Ungari'a. Nenumerate
sunt pedeele, cari se arunca in calea unei justitie ra-
pede si a unei administratiuni prosperatorie.

Dupa ce administratiunea municipale se afla pana
acum in partea cea mai mare in manile partitei feu-
dale, asiè anume clas'a cea mai numerosa a locuito-
rilor este constrinsa a-si cautà la adeversarii séi poli-
tici realizarea drepturiloru sale, purceditorie
atâtu d'in referintiele urbariale desfiintiate prin lege;
câtu si d'in legile statorite si sanctiunuate de Maie-
stata Vostra cu tota solenitatea, privitorie la libertatea
politica si natiunala; apoi este forte bine cunoscutu,
câ ace'a partita nu vre a sei nimicu de acelea legi.

O parte insemnata a greuminteloru (napastui-
rilor) resulta inca si d'in câte-va legi câtu defeptuo-
se, câtu ecivoce, a caroru intregire si interpretare

Maiestatea Vostra o ati dispusu in parte tocma si
prin prea gratios'a trimitere de propusetiuni regesci.

D'in acestea si alte asemenea impregiurâri se
mai pote esplicà inca si acelu unicu fenomenu in tota
Europ'a, câ in dilele nostre multe comune satesci d'in
comitate se lipsescu de drepturile avate, simplu nu-
mai pe cale administrativa si de acelea drepturi ale
loru regale, in a caroru folosintia acelea-si fusesera
aperate atâtu prin guvernulu civilu si militaru de 12
ani, câtu si prin sistem'a gubernementala ce a existatu
pana la a. 1865.

O alta nedreptate adencu simtita stà intru aceea,
câ comunele satesci nici pana in diu'a de asta-di nu-
si luara competintiele lor d'in paduri, competintie
statorite prin preanalt'a patenta d'in a. 1854 si care
a intratu intre obiectele urbariale despagubite prin
statu. Cunoscutu este, cum câ atâtu napastuirile, câte
se reducu la acele competintie, câtu si certele d'in
caus'a ereditatii secuiesci si cele escate d'in rescum-
perarea prestatiuniloru (roboteloru, taeselor) care
se potu rescumperà, pe la noi sunt inaferte cu urtio-
sulu nume de comunismu, éra acést'a se face in ma-
ni'a unoru legi, cari vorbescu chiaru si respicatu, cum
si dupace pentru acelea prestatiuni s'au platitu su-
mele de despagubire urbariala.

Causele de julecata pe la mai multe tribunale
de instantia prima, in parte tocma si la tabl'a rege-
sca, sunt tractate cu multa nepasare, ba ce e mai
multu, câ in multe casuri se denega sub preteste di-
ferite chiaru si esecutiunea sentintieloru intrate in
potere de dreptu, éra prin acést'a partitele, cari-si cauta
dreptulu lor, suut a luse la desperatiune, consciintia
de dreptu e sgudiva, pietatea câtra legi miciorata,
creditul publicu alteratu.

Numerosele esemple, prin cari acestea aretâri se
potu a-leverè si cari in casu de necesitate s'ar potè
enumerà, se retacu aici numai d'in caus'a, ca inim'a
cea parientesca a Maiestatii Vostre sé fia crutiata de
o dorere si mai mare.

Deci dupa ce preamilitu subsemnatiu si comi-
tentiu loru credu, cumca ei atâtu prea plecat'a loru ru-
gaminte sunatoria pentru respingerea articolului de
uniune d'in a. 1848 si sustinerea autonomiei marelui
Principatu alu Transilvaniei, câtu si cealalta prin
care se cere prea gratios'a sanctiunare a legii ele-
ctorale substernute in an. 1864 si redeschiderea die-
tei, le-au proptitu cu temeuri scose d'in legi si d'in
starea tieriei, cum si tare convinsi, cumca prea gra-
tios'a acordare a rogamiiloru nostre va corespunde
in lini'a prima intereseloru coronei, pusctiunii suve-
rane a imperiului, augusteloru si parintesciloru sco-
puri ale Maiestatii Vostre, apoi totu odata si prosp-
eritatii marelui Principatu alu Transilvaniei, precum
si bineintieseloru interese si libertati legale ale lo-
citoriloru séi, incheiamu cererea nostra substernuta
in veneratiune omagiala cu ferbiata rugatiune câtra
Creatorulu universului pentru inelung'a si glorios'a
vieti'a a Maiestatii Vostre si augustei Vostre dinastie.

Ai Maiestatii Vostre

supusi prea umiliti

Georgie Baritiu m. p., Dr. Ioanu Ratiu m. p.
Brasiovu si Turda in 31 octobre 1866.

Bucuresci, 24 maiu 1868.

UNU ECHO

la Pronunciamentulu d'in Campulu libertatii.

Este in Transilvani'a, pe anghiulu formatu de
ambele Tirnave la imbinarea loru, unu locu neinse-
mnatu in aparintia, inse gloriosu si de mare impor-
tantia pentru suvenirile sale cele maretie si binecu-
ventate. De acolo s'a aultu primulu glasu alu rein-
viarei natiunale; si de acolo mai tardiu si-luà sboru
geniulu libertatii romane. Acolo la 3/15 Maiu 1848,
cea mai frumoasa di d'in vietia Romaniloru de peste
Carpati, alesii si poporulu romanu, in ceea mai gran-
diosa adunare de poporu ce s'a vedutu vre odata a
ruptu si a inormentatu pentru totu denn'a jugulu
seculariu alu servituti, si inaintea lui Dumnedieu si
a lumci a decretatu libertatea sa; si apoi acestu santu
decretu fa intaritu cu juramentu si l'au sigilatu cu
sangele a 40,000 de martiri alesi, ca sé fia eternu.
Dile de dofiu au trecut inca de atunci peste natiu-
nea romana. Vijeli'a si ventulu tiraniei au ruptu mai
de totu flamur'a ce se inaltia-se pe campulu libertatii.
Romanii inse nu inceteza a-si tienè ochii atintiti in-
tr'acolo. — Asta-di Transilvani'a este éra-si data ar-
bitrariulu si crudimei, este éra-si insultata si pal-
mita. — Aibi curagiu si credintia in Dumnedieu, o
tiera martira; fii tei inca traescu!

Romanii de peste munti, cari a-ti serbatu sant'a
di a Libertatii, ve salutamu, si unimu votulu si urâ-
rile nostre cu ale vostre!

Romani de la Campulu Libertatii, vocea vostra
ne-a facutu sé tresarimu de bucuria si de sperantia.
Ea este cu atâtu mai petrundietoria cu câtu este mai
inadusita; precum riulu candu intelnesce stavile si-
maresce fortiele sale, si candu le-a maritu de ajunsu,
atunci frange stavilele si curge inainte. Calea dreptâ-
tii este adeseori spinosa si baricadata; da, ea este ade-

se-ori plina de sange; daru acést'a este calea mantuirei, calea fericirei si a gloriei. Fii ai dreptății si libertății, înainte pe acést'a cale!

Mai multi juni Romani

ROMANIA.

Adunarea in sedint'a de la 7 iunuiu a desbatutu si votatu 11 articli d'in concediunea Strusberg. In sedint'a de la 2 iuniu asemene a desbatutu si votatu cei-lalti articli si, pindu-se la votu prin apelu nominal in totale amendou concediunile d'odata, adeca aceea a dloru Offenheim si Strusberg s'au primitu cu 79 voturi pentru, 23 contr'a si 5 abtienti.

Aceste concediuni sunt serioase; totulu ne face a crede că, amendou voru incepe indata lucrările lor si ca de adi in trei ani liniile cele mari voru fi sferite, si d'aceea acestu actu, facutu de guvernulu si de Adunarea aptuale, este unulu d'in cele mai binefacatoric, pentru care, de adi in cinci ani, voru fi si voru remanē pentru totu-de-una binecumentati de cătra natiune.

Acést'a Adunare va avē in dfilele aceste inca o ocaziune pentru a-si atrage binecumentările natiunii; acést'a ocaziune i-a oferitu-o doue cereri de concediune ce i s'au facutu, un'a d'o compania englesă pentru plutirea pe Dunare si alte riuri ale tiei, cu vapore suptu pavilionulu romanu, si alt'a pentru plutirea cu slepuri si vapore pe Oltu, totu suptu drape-lulu romanu si ceruta de o asociatiune romana.

Legea cea mai natiunale, legea armării, dupa ce fū amendata, apoi ea nu potū dobendī in Senatu de cătu unu votu, unu singuru votu in favorea ei, 27 de bile in contra 26. — Ci pentru ce? Nu este buna acést'a lege! Daru ea a fostu desbatuta si votata de Camer'a Statului si multi d'in senatorii cari au respinsu-o acum, au votatu-o unii la 1863, cum d. Brailoiu, si altii la 1865, cum d. Nicolae Cretulescu. Pentru ce daru ceea ce erā bunu pana eri, deveni rēu adi! — Ceea inse ce este si mai dorerosu, suntu cuvintele cu cari cei 26 de senatori au respinsu, prin vocea dlui Nicolae Cretulescu, legea cea natiunale. Poporulu romanu, dīsera domnialoru prin gur'a dlui Nicolae Cretulescu, „poporulu romanu, atātu celu rurale cătu si celu urbanu, este miserabile si iniorinte; poporulu romanu nu-si pote aperā si nici eser citā drepturile sale, că-ci nu are nici cunoscentia nici moralitate; poporulu romanu, repeta d. Nicolae Cretulescu, este coruptu intr'unu gradu forte mare si nu pote scie sē si apere drepturile sale.“

Si in sirsitu cei 26 de senatori, refusa legea, dīcundu prin dnu Nicolae Cretulescu, că nu este nevoie de armare in tier'a nostra, fiindu că n'avemu contr'a cui se ne armāmu, că-ci noi n'avemu inca existintia nostra propria ascurata.“

Amu fi crediutu, amu fi fostu sicuri, că chiaru daca d'in alte cause, si mai cu sēma d'in caus'a economiei de bani, ar' fi potutu fi cine-va contr'a acesteii legi, nu mai poteā fi unu singuru senatore, care se

nu fi votatu legea in urm'a ingrozitoreloru cuvinte ale dlui Nicolae Cretulescu. Cum! Domni'a sa dechiara, de pe inaltimea tribunii Senatului, in faci'a Europei si a natiunii sale, că in orasie si in sate, romanii sunt miserablii, iniorinti, corupti si imorali; că natiunea romana nu-si cunosce drepturile sale, că nu este in stare d'a si le aperā, si că nici nu are dreptu d'a si le aperā, „că-ci nu are existintia sa propria ascurata,“ si 26 de Senatori, jumetate fără unulu d'in cei presinti, incuviinteză dīsele si dechiarările dlui Nicolae Cretulescu! Si 32 de Senatori nu protesteză toti intrunu singuru glasu, nu ceru escluderea d'in Senatu a celui, care arunca tin'a cea mai infectata a supr'a natiunii sale! Ne tememu sē nu ne scape o strigare care sē pota pana la ore care punctu sē respunda dlui N. Cretulescu si d'aceea lasamu pentru adi pen'a, marginindu-ne a dīce natiunii romane: éca ce credu 26 de Senatori de tine! marginindu-ne a dīce celoru 5, 6 alegatori d'in catedral'a lui Radu Negru: éca represintantele vostru!

(Estrasu d'in „Rom.“)

Noutăți Straine.

SERBIA. Miscamintele de partide, cari se voru ivi cu ocaziunea alegerei principelui Serbiei, voru deschide poteriloru europete unu campu largu pentru a conturbā leniscea interna si contielegerea sub pretestulu, carele lu au, in intielesulu tratatelor, ca poteri garanti Si intr' adeveru precum se pote ceti in unu telegramu d'in Vien'a, guvernulu Turciei a si provocatu pre poterile garanti, ca sē faca dispusetiunile necesarie pentru Suplerea tronului serbescu. „Poterile garanti“ nu voru asteptā de siguru lungu tempu, pentru a se infātșiā pre aren'a luptei si pentru a exploatā in interesulu loru egoisticu cele mai sacre interese a le unui poporu liberu. In ministeriulu imperiale de resbelu lucrā nentruptu, pentru ca sē pota fi gata la ori-ce evineminte, temendu-se că la Dunarea infer. voru erumpe turburări, si cu privire la acést'a eventualitate voiescu a tramite unu corpu de militia la fruntariele serbesci. In momentul de fatia tote sunt liniscite in Serbi'a, inse in Vien'a se sente totu-si „mirosulu“ de turburare. Este unu lucru vechiu, că inclinatiunea de amestecu s'a indatenatu a se manifestā totu-de-un'a in „mirosulu turburārilor.“ Austria nu voiescu inse nece in unu pretiu ca sē proceda ca provocatoria; ast'a e ce Austria anuncia, celu pufinu de unu anu incoce, lumei intregē. Ei bine, lumea e cu multu mai intielepta, decātu sē dee crediementu vorbeloru.

Sciri electrice.

Vien'a, 13 iuniu. Austria si poterile apusene sunt de parerea, că in Serbi'a numai unu indigenu pote fi alesu principe.

Belgradu, 13 iuniu. Una prochiatiune a ministrului de resboiu incunoscentieza armat'a ser-

besca, că dorinti'a principelui ucisu a fostu, ca potulu sēu, Milanu Obrenovits sē-i urmeze pre tr'a si provoca armat'a sē escuteze vointi'a principelui.

— Alegerile pentru scupcina sunt escrise prin uniu, conchiamaarea scupcinei pre 2 iuliu.

Belgradu, 13 iuniu. Representanti'a curiala a prochiatu unanimu pre nepotulu principelui asiinatu, ca principe presumativu in Serbi'a.

Bucuresci, 13 iuniu. Senatu a primitu tulu de neincredere in contr'a ministeriului, pe că acést'a promisese Rusiei, fără invoirea senatului sum'a de doue milioane de piastri pentru materiile cetătiloru ruinate. Ministeriulu si-a datu dimisiune, principele a primitu-o si a impoteritu pre Plague Costaforu cu formarea cabinetului.

Belgradu, 13 iuniu. Resultatulu de acum alu investigatiunei despre asiinarea principelui constateza o conjuratiune in favorea dinastiei rugeorgevits. Asiinatorii sunt: Radovanovic, Siabatiu, Rodich si Stanakovich d'in Pasianu.

Belgradu, 13 iuniu. Investigatiunea desce, că esprincipele Alesandru e autorulu intielesulu alu asiinării. Representantele englesu d'in Constantinopolea a esprimat reginti'a condolinti'a curiale; asemenea a facutu si sultanulu.

Viena, 12 iuniu. Ministrulu de finantie a sternutu proiepte noue pentru dare, prin care de pamentu se va urcā cu $\frac{1}{12}$, darea claselor case cu $\frac{1}{4}$, darea de venitu cu $\frac{3}{6}$, cele doue clase mai inferioare de venitu cu $\frac{3}{10}$. Capitulu detoriilor de statu se resolvesce, asemenea si modificarea tuteloru bancei. In comisiunea pentru controla detoriilor de statu se alegu Kaiserfeld, Zybliek, Winterstein si Skene. Se primesce conventiunea timbru cu Ungari'a. — Principiele Napoleonu nu mane la la Prag'a; la Belgradu nu se duce.

Semlinu, 13 iuniu. Foi'a oficiala si dimisiune „Vidovdan“ se pronuncia pentru Obrenovits si tr'a lui Karagegevits. Se vorbesce, că aru fi unu catu militia cătra Gradiste si frontari'a turcesca.

Vien'a, 13 iuniu. Principele Napoleonu nu mane la la Prag'a.

Parisu, 13 iuniu. „Patrie“ serie: Milanu Obrenovits, nepotulu principelui asiinatu d'in Serbi'a a plecatu eri la Belgradu, insotitu de personalitatele mai insemnate ale coloniei serbesci.

Vien'a, 12 iuniu. Generalulu Gablenz a plecatu la Belgradu, ca sē asiste la immormentarea principelui.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoru: ALESANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem.	si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „	„ 10 „ 51 „
„ Neuhausel	„ 1 „ 23 „ diu'a,	„ 1 „ 54 „ noptea
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d. m.	„ 6 „ 31 „ deman.
„ Czepléd	„ 7 „ 54 „	„ 9 „ 14 „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ noptea,	„ 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	„ 3 „ 55 „ dem.	„ 7 „ 47 „
„ Jasenov'a	„ 8 „ 4 „	„ *)
„ Beseric'a-Alba	„ 8 „ 40 „	„
Sosesce in Baziasiu	la 9 „ 10 „	„

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica nmai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „
„ Jasenov'a	„ 7 „ 6 „
„ Temisior'a	„ 10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ noptea, 12 „ 53 „ diu'a
„ Czepléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Neuhausel	„ 1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nopt.
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Sosesce in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ 6 „ — „

Jasenov'a-Oravit'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam	„ 9 „ 12 „
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „
Sosesce in Oravitia	la 10 „ 57 „

Oravit'a-Jasenov'a.

De la Oravit'a	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „
„ Jam	„ 5 „ 38 „
Sosesce in Jasenov'a	la 6 „ — „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ deman.
„ Czepléd	„ 9 „ 27 „
„ Puspök-Ladány*)	„ 1 „ 58 „ dup. mod.
Sosesce in Oradea	la 4 „ 38 „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde sosesce la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Sosesce in Puspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a
„ Czepléd	„ 5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ deman.
„ Czepléd	„ 9 „ 47 „
„ Szolnocu	„ 11 „ 2 „
Sosesce in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Szolnocu	„ 4 „ 22 „ dupa mediadi.
Sosesce in Czepléd	la 5 „ 33 „
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a

Vien'a-Parisi.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ — noptea.
„ Monacu	„ 5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	„ 11 „ 45 „
„ Mühlacker	„ 12 „ 55 diu'a.]
„ Carlsruhe	„ 2 „ 10 dupa méd.
„ Strassburg	„ 5 „ 25 „
Sosesce in Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Parisi-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	„ 8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	„ 10 „ 40 „
„ Mühlacker	„ 12 „ — diu'a.
„ Stuttgart	„ 1 „ 20 „ dupa méd.
„ Monacu	„ 8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ 30 „ noptea.
Sosesce in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosesce in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 $\frac{1}{4}$ mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

„ Clusiu la Oradea pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosesce in Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.

„ Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore ser'a, sosesce in Sibii la 2 ore 15 minute noptea. Cale are 34 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.

„ Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosesce in Aradu la 1 ora 45 min. noptea.

„ Temisior'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore deman. sosesce in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.

„ Sibii la Temisior'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosesce in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.

„ Temisior'a la Orsiova pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, sosesce in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26 $\frac{1}{4}$ mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.

„ Orsiova la Temisior'a pleca dominec'a marti-a, mercuri-a si vinerie-a la 6 ore ser'a, sosesce in Temisior'a la 6 ore ser'a in dlu'a armatori'a.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. sosesce in A. la 11 ore 45 minute deman. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.

„ Aradu la Temisior'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediadi, sosesce la 7 ore 45 minute deman. Cale de 21 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.

„ Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. sosesce la 11 ore 50 min. diu'a.

„ Sibii la Brasiovu pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. sosesce la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.

„ Brasiovu la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosesce la 9 deman.

„ Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vinori-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, sosesce la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 $\frac{1}{4}$ mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.

„ Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore deman. Cale de 2 ore 35 min. noptea.